

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă

Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA nr. 190
din 22.03.2017

Nr. dosar: 794/2016

Nr. petiție: 7276/06.12.2016

Petentă:

Reclamat: Liceul Teoretic

.. prof. educație tehnologică din cadrul Liceului „..”

Obiect: afirmații rasiste cu un posibil caracter discriminatoriu la adresa persoanelor de etnie romă

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

1.1. Numele, domiciliul sau reședința petentului

1.1.1. ..

1.2. Numele, domiciliul sau reședința reclamatei

1.2.1. Liceul Teoretic

1.2.2. ..

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Prin sesizarea înaintată Consiliului, petenta mama a minorului .., elev în clasa a V-a, sesizează un posibil comportament discriminatoriu la adresa minorului pe criteriul etniei, care constă în jigniri precum “*țigan, gras, nu suport țiganii*”, venit din partea doamnei prof. de educație tehnologică.

III. Citarea părților

3.1. În temeiul art. 20, alin.4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

3.2. Prin adresa nr. 7276 din 13.12.2016, a fost citată petenta, iar prin adresa nr. 7399 din 13.12.2016, au fost citate părțile reclamate. La audieri părțile au fost prezente.

IV. Susținerile părților

4.1. Susținerile petentei

4.1.1. Prin adresa nr. 7276 din 06.12.2016, petenta solicită Consiliului sancționarea comportamentului doamnei profesor de educație tehnologică față de fiul acesteia elev la „Liceul Teoretic ..”.

4.1.2. Petenta susține că la începutul anului școlar reclamata a întrebat minorul cum îl cheamă și dacă este este român. Totodată, mai arată că și alți părinți sunt nemulțumiți de comportamentul reclamatei motiv pentru care au informat conducerea liceului fapt pentru care reclamata a fost convocată în Comisia de disciplină a liceului.

În data de 29.11.2016, la ora 13.00 reclamata a venit la clasă foarte nervoasă și a început să țipe la elevi jignindu-i și amenințându-i că îi dă în judecată și îi duce la pușcărie. A întrebat cine a făcut sesizarea la conducerea liceului, unul din elevi a nominalizat trei colegi, printre care și fiul petentei. La data de mai sus minorul nu era prezent din motive de sănătate (avea piciorul luxat). Reclamata a început să-l facă *țigan, gras, exprimându-se că nu suportă țiganii și nu au ce căuta în școală*. Petenta a fost sunată de părinții colegilor fiului său, care i-au povestit cele întâmplate la ora reclamatei. De asemenea, petenta menționează faptul că a solicitat conducerii școlii în data de 05.12.2016, printr-o adresă scrisă vizualizarea și stocarea înregistrării. Petenta face precizarea că fiului acesteia îi este teamă să mai meargă la ora reclamatei.

4.1.3. Prin concluziile scrise, respectiv adresa nr. 359 din 19.01.2017, petenta arată că din acuzele aduse fiului său una singură este adevărată, și anume că a băut apă în timpul orei, motiv pentru care a fost ridicat în picioare, a fost întrebat ceva referitor la lecție și a primit nota 2. Petenta nu a contestat nota, din contră și-a muștrat fiul. Totodată, arată că reclamata a fost invitată la o ședință cu părinții dar a refuzat motiv pentru care părinții nemulțumiți s-au adresat conducerii liceului cu o sesizare.

În data de 17.01.2017, reclamata a fost invitată de către părinți prin intermediul domnului director adjunct să participe la o ședință cu părinții, dar nu a acceptat. Petenta ține să precizeze faptul că nici ea și nici colectivul clasei nu s-a interesat de viața particulară a reclamatei și nici nu i s-a cerut să fie prietenă cu aceștia.

Petenta în susținerea celor sesizate depune un număr de 6 (șase) caracterizări de la o parte din profesorii elevului, însă nu dorește să se facă cunoscute numele acestora. Din caracterizările respective reiese faptul că minorul are un comportament adecvat unui elev de clasa a V-a, a dat dovadă de seriozitate atât în vestimentație cât și în comportament.

În susținerea celor sesizate vine și un grup de 17 (șaptesprezece) părinți din colectivul clasei a V –a, care arată că, față de minor nu au nicio obiecție. În cei aproape 5 (cinci) ani de când formează un colectiv nu a venit niciun copil acasă să se plângă că au fost jigniți sau loviți de elevul .. așa cum declară reclamata.

4.2. Susținerile părții reclamate

.. prof. educație tehnologică din cadrul Liceului „..”

4.2.1. Prin adresa nr. 76 din 09.01.2016, reclamata arată faptul că, la fiecare clasă și școală întreabă în cadrul primelor ore de curs următoarele:

- *“ce elevi străini are, naționalitatea și enia, țigani declarați și nedecarați, precum și cei care se autointitulează romi, că sunt ceva mai deștepți și mai spălați ca țiganii din păturile inferioare ale etniei lor;*
- *elevi care au părinți în construcții sau au legătură cu construcțiile;*
- *elevi care au probleme de sănătate sau cazuri speciale, care necesită o altă metodă de predare, evaluare diferențiată față de ceilalți elevi”*

Reclamata susține că are probleme foarte mari cu „țigani” atât cu cei declarați cât și cu cei nedeclarați oficial la toate școlile în toți anii, inclusiv în viața privată, precum și la locurile de muncă anterioare, dar în acest an, contactul a fost direct și nu a mai putut fi evitat, *pentru că “ăștia” s-au enervat atât de tare, încât au spus ce aveau de spus și cu martori de față, cum că urmărește orice altă modalitate de a obține bani fraudulos, fără muncă, pe mahalagism și nesimțire, urlete și violență de la toate forurile aparent legale și ilegale, inclusiv la această dată cu Consiliul Europei prin CNCD pozând în schimb peste tot în mod oficial în victime ce își solicită drepturile încălcate de diverși, peste tot.* Reclamata nu ezită să folosească la fiecare frază cuvântul “țigan”. *“Suplimentar voi depune reclamații pentru fiecare părinte la Poliție, care din nou evident este inutilă și în astfel de cazuri până când veți pedepsi astfel de comportamente ale lor față de mine și nu le veți mai acoperi din niciun punct de vedere. În acest sens solicit școlii prin Consiliu și adresă oficială a celorlalte două țigănci declarate, instigatoare ale clasei, mama și bunica elevei ...”*

Reclamata arată că nu e dispusă să renunțe la absolut nimic în viitor și va continua să solicite școlilor scăderea notelor la purtare ale unor astfel de elevi, țigani declarați și nedeclarați, precum și tuturor elevilor români sau de altă naționalitate, etnie care se vor mai solidariza cu aceste aspecte în viitor și nu hărțuirea profesorilor prin comisii de disciplină și ședințe interminabile ale consiliilor profesoriale.

Reclamata susține că de la prima oră de curs minorul a început să facă gălăgie, să mănânce în timpul orelor, să bea apă continuu, să refuze să învețe și să solicite deschiderea geamurilor în clasă, împreună cu alți băieți. Norma în spiritul “țigănesc” inițial și apoi extins, apar întâi bărbații apoi femeile cu mahalagismul specific. Deși le-a solicitat în nenumărate rânduri să-și schimbe comportamentul, în special acesta a refuzat cooptând aproape toți ceilalți elevi din jur la violență, minciună, dezordine și indisciplină.

A pune întrebări nu înseamnă a judeca, dar da, am dreptul să judec pe oricine, oriunde și oricând atâta timp cât sunt agresată, jignită și târâtă pe la toate forurile cunoscute și necunoscute în legătură cu viața mea privată care sunt aduse la locul de muncă.

Reclamata precizează faptul că nu va admite astfel de comportamente la ora acesteia indiferent de lege, și nici în viața privată și profesională. Iar angajatorii care își permit să trimită acesteia toți “țigani”, violenții și nesimțirii României vor avea la fel de mult de suferit ca și țigani lor preferați. *“Eu refuz să lucrez cu ei în afara învățământului și așa va fi mereu. În învățământ lucrez cu elevii și nu cu părinții lor, dar după reguli impuse de mine și nu după regulile țigănești și mitocănești, pe principiul și ca “poliția e cu noi”.*

Liceul Teoretic ..., prin director adjunct

4.3.1. Prin adresa nr. 666 din 06.02.2017 reclamatul arată următoarele aspecte cu privire la obiectul petiției:

- doamna ... este profesor suplinitor de educație tehnologică la acest liceu din luna septembrie 2016 și are în încadrare 7 ore având baza la Școala nr. . unde are norma de 11 ore;
- școala a primit reclamații la adresa acesteia începând cu jumătatea lunii noiembrie 2016. Reclamațiile vizau aspecte care făceau referire la modul de evaluare, metodele de predare și limbajul neadecvat al doamnei profesoare la orele de curs.

Aceste reclamații au determinat conducerea liceului să întreprindă asistențe la orele acesteia. În urma asistențelor doamna profesoară a primit calificativul bine în data de 22.11.2016.

Consiliul de administrație a considerat că doamna profesor trebuie convocată în Comisia de disciplină pe data de 11.12.2016. După convocare și după ce i-au fost puse la dispoziție cele 3 reclamații la adresa acesteia, a fost rugată să elaboreze un răspuns la toate reclamațiile respective. Convocată pe data de 14 decembrie 2016, doamna profesor a venit cu un răspuns către comisie în care face frecvente referiri la etnia romă (părinți și copii, document anexat).

Comisia a hotărât să propună consiliului de administrație sancționarea doamnei profesor cu observație scrisă în data de 14 decembrie 2016, fapt pus în practică în ședința Consiliului de Administrație cu nr. 184 din 17.01.2017 (proces verbal anexat).

Reclamata arată că între timp în data de 18.01.2017, a primit o sesizare cu privire la un eveniment petrecut în data de 06.12.2016, în care bunica unei eleve a sesizat faptul că nepoata sa a fost făcută țigancă de către doamna profesor.

Școala a făcut demersuri către Inspectoratul Școlar al Municipiului București unde au fost prezentate abaterile cadrului didactic, reclamațiile părinților și reclamațiile aberante ale doamnei profesoare la adresa unor colegi pe care îi acuză de fapte greu de reprodus (anexa 4 ultimul paragraf din pagina 1) în vederea examinării doamnei profesor de către o comisie de specialitate. A luat legătura și cu juristul ISMB pentru a consilia demersurile legale cu privire la cercetarea disciplinară a doamnei profesor.

Pentru afirmațiile defăimătoare la adresa colegilor și pentru a soluționa alte reclamații ale părinților și bunicilor la adresa doamnei profesor consiliul de administrație din 02.02.2017 a constituit o nouă comisie de cercetare disciplinară care să analizeze reclamațiile și sesizările adresate reclamatei. Comisia a convocat-o pentru data de 14 februarie 2017 deoarece până la această dată este vacanță intersemestrială și aceasta are ore de curs în zilele de marți și miercuri.

De asemenea s-a luat legătura cu deputatul de etnie romă ..care a promis că v-a încerca să organizeze cursuri de perfecționare despre toleranța și nediscriminare în cadrul liceului atât pentru elevi cât și pentru cadrele didactice.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. Colegiul director constată că reclamata .., prof. educație tehnologică din cadrul Liceului „..”, prin comportamentul acesteia manifestat în public, a creat o atmosferă de intimidare, ostilă, îndreptată împotriva fiului petentei pe criteriul etniei, făcând afirmații rasiste la adresa minorului.

5.2. **O.G. nr. 137/2000** art. 2 alin. 1 prevede: *„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”*

5.3. Astfel, se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

5.4. În conformitate cu jurisprudența CEDO în domeniu, diferența de tratament devine discriminare atunci când se induc distincții între situații anologice și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că, pentru ca o asemenea încălcare să

se producă „trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nici o justificare obiectivă sau rezonabilă”. CEDO a apreciat prin jurisprudența sa, că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoage sau comparabile sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic

5.5. Colegiul director constată că reclamata a făcut afirmații rasiste cu referiri jignitoare privind apartenența etnică a fiului petentei. Mai mult, din documentele existente la dosarul cauzei reiese foarte clar că reclamata are o problemă cu persoanele de etnie romă, în sensul că nu le suportă, la fiecare clasă și școală întrebă în cadrul primelor ore de curs următoarele:

- *“ce elevi străini are, naționalitatea și etnia, țigani declarați și nedeclarați, precum și cei care se autointitulează romi, că sunt ceva mai deștepți și mai spălați ca țiganii din păturile inferioare ale etniei lor*

- *elevi care au părinți în construcții sau au legătură cu construcțiile*

- *elevi care au probleme de sănătate sau cazuri speciale, care necesită o altă metodă de predare, evaluare diferențiată față de ceilalți elevi”*

De asemenea, în ședința de audieri din 10.01.2017, reclamata a susținut faptul că *„La fiecare liceu întreb de sănătate, dar cu țiganii am același comportament (...), comportament țigănesc, toți negricioșii așa fac mânâncă, bea deschid geamurile”*.

5.6. În consecință, fapta de diferențiere există.

5.7. Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu. Se poate invoca orice criteriu (**O.G. nr. 137/2000**, art. 2 alin. 1: [...] *„pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu”* [...]; **Protocolul adițional nr. 12 la Convenția europeană a drepturilor omului** (în continuare **Protocolul nr. 12**), art. 1 alin. 1: [...] *„fără nici o discriminare bazată, în special, pe sex, pe rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație”*), iar între acest criteriu și faptele imputate reclamatei trebuie să existe un raport de cauzalitate.

5.8. Colegiul director constată că afirmațiile au legătură cu apartenența etnică a fiului petentei.

5.9. O faptă poate fi considerată discriminare dacă atinge un drept, oricare dintre cele garantate de tratate internaționale ratificate de România sau cele prevăzute de legislația națională (**O.G. nr. 137/2000**, art. 1 alin. 2: *„Principiul egalității între cetățeni, al excluderii privilegiilor și discriminării sunt garantate în special în exercitarea următoarelor drepturi: [...]*”, art. 2 alin. 1: [...] *„restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege [...]*”; **Protocolul nr. 12**, art. 1 alin. 1: *„Exercitarea oricărui drept prevăzut de lege [...]*”.

5.10. Dreptul restrâns este dreptul la demnitate, garantat de **Constituția României**.

5.11. În concluzie, sunt incidente prevederile art. 2 alin. 1 a **O.G. nr. 137/2000**, republicată. Afirmațiile reclamatei reprezintă discriminare directă, întrucât se crează o deosebire pe criteriul apartenenței etnice, care are ca efect restrângerea exercitării, în condiții de egalitate, a dreptului la demnitate.

5.12. Colegiul director constată că diferențierea fiului petentei a fost bazată pe criteriul apartenenței etnice. Astfel fapta reclamatei reprezintă discriminare.

5.13. Colegiul director arată că sunt incidente și prevederile art. 15 ale **O.G. nr. 137/2000**, care stabilesc următoarele: *„Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la*

ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.”

5.14. Afirmațiile au fost făcute în mod public, vizând crearea unei atmosfere de intimidare, ostilă, îndreptată împotriva fiului petentei pe criteriul etniei.

5.15. Art. 26 alin. 1 al **O.G. nr. 137/2000** prevede: „*Contravențiunile prevăzute la art. 2 alin. (5) și (7), art. 5-8, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, art. 13 alin. (1), art. 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.”*

5.16. Colegiul director aplică amenda contravențională în valoare de 1.000 lei, având în vedere următoarele considerente:

- a) discriminarea a vizat o persoană;
- b) discriminarea are la bază criteriul etniei;
- c) afirmațiile au fost făcute în public.

5.17. Față de Liceul teoretic .. nu pot fi reținute fapte de discriminare, deoarece au fost luate măsuri împotriva comportamentului doamnei profesor prin supunerea acesteia în Comisia de disciplină.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, cu modificările ulterioare, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele prezentate de petentă reprezintă discriminare și încalcă dreptul la demnitate al persoanelor pe criteriul apartenenței, conform art. 2 alin. 1 și art. 15 al **O.G. nr. 137/2000**;

2. Aplicarea amenzii contravenționale în valoare de 1000 lei față de reclamata .. cu adresa în .., conform art. 26 alin. 1 al **O.G. nr. 137/2000**, cu 6 voturi pentru și un vot împotriva cuantumului amenzii (opinie separată Haler Istvan);

3. Față de Liceul teoretic .. nu pot fi reținute fapte de discriminare, deoarece a luat măsuri împotriva comportamentului doamnei profesor prin supunerea acesteia în Comisia de disciplină.

4. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților și Direcției Generale a Finanțelor Publice pentru plata amenzii.

VI. Modalitatea de plată a amenzii: Amenda se va achita la Direcția Generală a Finanțelor Publice a Sectorului 6, dovada plății se va trimite către C.N.C.D. în termen de 15 zile de la rămânerea definitivă a hotărârii. În caz contrar, C.N.C.D. va lua măsurile legale necesare.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

BERTZI TEODORA – membru

DINCĂ ILIE – membru

GHEORGHIU LUMINIȚA – membru

HALLER ISTVÁN – membru

JURA CRISTIAN – membru

LAZĂR MARIA – membru

POPA CLAUDIA SORINA – membru

Data redactării: 28.03.2017

Redactat și motivat: P.C.S. și V.F

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

Opinie separată exprimată de Haller István privind cuantumul amenzii

Prin **O.U.G. nr. 19/2013** amenzile contravenționale au devenit mai mari, în motivare arătându-se că a fost nevoie de modificarea de urgență a **O.G. nr. 137/2000** „având în vedere:

- depășirea datei-limită pentru transpunerea corectă și completă în legislația națională din România a Directivei 2000/43/CE a Consiliului din 29 iunie 2000 de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică, și a Directivei 2000/78/CE a Consiliului din 27 noiembrie 2000 de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă;

- *scrisoarea Comisiei Europene de punere în întârziere a autorităților române [nr. C (2012) 3996 final], emisă la 22 iunie 2012 în Cauza 2012/2099, pentru neîndeplinirea obligației de stat membru al Uniunii Europene de transpunere corectă și completă a Directivei 2000/43/CE;*

- *scrisoarea de răspuns nr. 3.092/LO din 22.08.2012, prin care România s-a angajat să soluționeze aspectele sesizate de Comisia Europeană »până la jumătatea anului 2013«;*

- *faptul că prin promulgarea la data de 21 martie 2013 a Legii nr. 61/2013 pentru modificarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, proces legislativ inițiat în anul 2010, a fost asigurată transpunerea corectă a Directivei 2000/43/CE doar în ceea ce privește sarcina probei;*

- *faptul că parcurgerea unui proces legislativ pentru transpunerea corectă a celorlalte aspecte semnalate de către Comisia Europeană ar însemna o perioadă mare de timp, ceea ce ar duce la depășirea termenului asumat de către autoritățile române în fața Comisiei Europene;*

- *faptul că orice întârziere a autorităților române în transpunerea Directivei 2000/43/CE poate conduce la posibilitatea elaborării din partea Comisiei Europene a avizului motivat ce poate declanșa faza contencioasă prin sesizarea Curții de Justiție a Uniunii Europene cu o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor de stat membru;*

- *riscul angajării răspunderii României pentru încălcarea obligațiilor de a transpune Directiva 2000/43/CE și Directiva 2000/78/CE, ce poate avea ca rezultate plata unei sume forfetare, precum și a unor penalități cu titlu cominatoriu.”*

Discriminarea etnică trebuie să fie considerată ca fiind o faptă extrem de gravă. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin soluțiile pronunțate (ex. **Moldovan și alții împotriva României nr. 2** din 12.07.2005) arată că acest tip de discriminare este atât de grav, încât reprezintă tratament degradant în sensul art. 3 al **Convenției europene a drepturilor omului**.

Directivele Uniunii Europene în domeniu (ex. **Directiva Consiliului 2000/43/CE**, prin art. 15) și jurisprudența Curții Europene de Justiție solicită statelor membre Uniunii Europene aplicarea de sancțiuni efective, proporționale și descurajante. Aplicarea amenzii contravenționale minime prevăzute de lege pentru un cadru didactic care se manifestă în mod vădit rasist față de o comunitate etnică vulnerabilă (romii) nu se poate considera ca fiind o sancțiune efectivă și descurajantă. Proporționalitatea se poate asigura prin acordarea graduală a amenzii, în funcție de gravitatea faptei, între limitele stabilite de lege. Manifestările rasiste ale cadrelor didactice pot duce la abandon școlar, fenomen extrem de grav pentru o comunitate care se poate ridica din situația de comunitate marginalizată tocmai prin educație.

Discriminarea a vizat un drept extrem de important (dreptul la educație) și a produs efecte grave asupra unui minor.

Haller István